**Európai Parlament**
2019-2024

**ELFOGADOTT SZÖVEGEK**

# P9_TA(2023)0458

## A Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) végrehajtása

### Az Európai Parlament 2023. december 12-i állásfoglalása a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) végrehajtásának ellenőrzéséről (2023/2029(INI))

*Az Európai Parlament,*

– tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (EUMSZ) és különösen annak 209. és 212. cikkére, valamint 322. cikkének (1) bekezdésére,

– tekintettel a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) létrehozásáról, a 466/2014/EU határozat módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az (EU) 2017/1601 rendelet és a 480/2009/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. június 9-i (EU) 2021/947 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1],

– tekintettel a Bizottság „2022. évi jelentés az Európai Unió külső fellépési eszközeinek 2021-ben történt végrehajtásáról” című, 2022. november 8-i jelentésére (COM(2022)0578),

– tekintettel az Európai Számvevőszék uniós külső finanszírozást érintő különféle jelentéseire, különösen „A Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) programozása: A programok átfogóak, de a források elosztásának módszerét és a hatás nyomon követését hiányosságok jellemzik” című 14/2023. sz. különjelentésre, és a „Köz-magán társulások az Európai Unióban: széles körben tapasztalhatóak hiányosságok, kevés előny valósult meg” című, 09/2018. sz. különjelentésére,

– tekintettel a Bizottságnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének „A Global Gateway” című, 2021. december 1-jei közös közleményére (JOIN(2021)0030),

[1] HL L 209., 2021.6.14., 1. o.

– tekintettel az európai fejlesztésfinanszírozási struktúra megerősítéséről szóló, 2021. június 14-i tanácsi következtetésekre,

– tekintettel „Az európai fejlesztésfinanszírozási struktúra javítására vonatkozó bizottsági ütemterv és 2021. évi eredményjelentés” című, 2022. március 24-i bizottsági jelentésre (COM(2022)0139),

– tekintettel „Az »Európa együtt« megközelítés részét képező, a humán fejlődés iránti elkötelezettség megerősítése” című, 2021. június 14-i tanácsi következtetésekre,

– tekintettel az EU és a legkevésbé fejlett országok közötti megújított partnerségről szóló, 2022. május 20-i tanácsi következtetésekre,

– tekintettel „Az EU külső finanszírozási eszközeinek végrehajtása: 2017. évi félidős felülvizsgálat és a 2020 utáni időszakra vonatkozó jövőbeli architektúra” című, 2018. április 18-i állásfoglalására[1],

– tekintettel a fejlesztési együttműködési eszköz, a humanitárius segítségnyújtási eszköz és az Európai Fejlesztési Alap végrehajtásáról szóló, 2018. április 17-i állásfoglalására[2],

– tekintettel a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról szóló, a 2019. március 27-én, első olvasatban elfogadott álláspontjára[3],

– tekintettel a jövőbeli európai fejlesztésfinanszírozási struktúráról szóló, 2022. november 24-i állásfoglalására[4],

– tekintettel a fenntartható fejlődési célok végrehajtásáról és teljesítéséről szóló, 2022. június 23-i állásfoglalására[5],

– tekintettel a fenntartható fejlődési célok végrehajtásáról és teljesítéséről szóló, 2023. június 15-i állásfoglalására[6],

– tekintettel a Tanácshoz, a Bizottsághoz és a Bizottság alelnökéhez / az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjéhez intézett, az EKSZ működésének értékeléséről és az EU globális szerepének megerősítéséről szóló, 2023. március 15-i ajánlására[7],

---

1 HL C 390., 2019.11.18., 76. o.
2 HL C 390., 2019.11.18., 33. o.
3 HL C 108., 2021.3.26., 312. o.
4 HL C 167., 2023.5.11., 57. o.
5 HL C 32., 2023.1.27., 28. o.
6 Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0250.
7 Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0077.

– tekintettel a támogatás fejlesztéshatékonyságának és eredményességének javításáról szóló, 2020. november 25-i állásfoglalására[1],

– tekintettel eljárási szabályzatának 54. cikkére, valamint eljárási szabályzata 1. cikke (1) bekezdésének e) pontjára és III. mellékletére, valamint az Elnökök Értekezlete 2002. december 12-i ülésén hozott, a saját kezdeményezésű jelentések engedélyezésére vonatkozó eljárásról szóló határozatára,

– tekintettel a Külügyi Bizottság és a Fejlesztési Bizottság által az eljárási szabályzat 58. cikke alapján folytatott közös tanácskozásokra,

– tekintettel a Költségvetési Bizottság véleményére,

– tekintettel a Külügyi Bizottság és a Fejlesztési Bizottság jelentésére (A9-0374/2023),

A. mivel az Európai Unió és 27 uniós tagállama együttesen továbbra is a külső támogatás legnagyobb globális szintű biztosítói, amely az OECD hivatalos fejlesztési támogatását (ODA) nyújtó valamennyi adományozója által a fejlődő országoknak nyújtott összes ODA mintegy 43%-át teszi ki; mivel a külső finanszírozási eszközök jelentik az Unió globális színtéren történő fellépését támogató fő mechanizmust, és mivel az Unió külső fellépése egyre fontosabb az európai polgárok számára;

B. mivel a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) (a továbbiakban: az eszköz) 2021. június 14-én lépett hatályba, és a korábbi eszközöket egyetlen eszközben egyesítette; mivel ez a 79,5 milliárd EUR teljes költségvetéssel rendelkező eszköz történelmi változást jelent az EU kül- és fejlesztéspolitikájában;

C. mivel a Bizottság felelős az uniós támogatás azonosításáért, meghatározásáért, végrehajtásáért, nyomon követéséért és értékeléséért; mivel az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) feladata, hogy biztosítsa az uniós külpolitikák folytonosságát és koherenciáját az ezen eszközt magában foglaló integrált megközelítéssel; mivel a Parlament feladata a demokratikus felügyelet és ellenőrzés, és az együttdöntési eljárás keretében egyúttal társjogalkotó is; mivel az „Európa együtt” megközelítés létrehozásának hozzá kell járulnia a főbb kihívásokra adott külső uniós válaszintézkedések egységes stratégiai koordinációs keretrendszerének kidolgozásához; mivel ez a megközelítés lehetővé teszi az uniós intézmények, a tagállamok és az Európai Beruházási Bank (EBB) közötti további együttműködést, folyamatosan növelve az EU kollektív hatékonyságát és láthatóságát; mivel az eszközt többféle módozat kombinálásával kell végrehajtani,

---

[1] HL C 425., 2021.10.20., 73. o.

beleértve a kétoldalú együttműködést, a számos partnernek nyújtott támogatásokat és egy beruházási keretet;

D. mivel az eszköz külső beruházási kerete vegyes finanszírozást és az Európai Fenntartható Fejlődési Alap Plusz (EFFA+) külső tevékenységi garanciájának (EAG) keretében nyújtott garanciákat foglal magában, amelyeket a támogatható partnereknek nyílt és együttműködésen alapuló megközelítés keretében kell végrehajtaniuk, az EBB különleges szerepvállalásával; mivel az EFFA+ jelentősen kibővíti elődje, az EFFA pénzügyi keretét, és a külső tevékenységi garancián keresztül akár 53,4 milliárd EUR összegű műveleteket is tud majd garantálni; mivel az „első a szakpolitika” elvnek a politikai célkitűzések által vezérelt együttműködést kell eredményeznie, és biztosítania kell, hogy a fejlesztés európai pénzügyi struktúrája e tekintetben összehangolt legyen;

E. mivel a Global Gateway stratégia célja az EU geopolitikai súlyának növelése a globális színtéren az intelligens, tiszta és biztonságos digitális, energetikai és közlekedési kapcsolatok fellendítése, valamint az egészségügyi, oktatási és kutatási rendszerek világszerte történő megerősítése révén, az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjének és az abban foglalt fenntartható fejlődési céloknak a keretében;

F. mivel az egyenlőtlenségek az instabilitás, a bizonytalanság és az erőszak alapvető okai közé tartoznak;

G. mivel az emberi jogok előmozdítása az EU külső tevékenységének egyik sarokköve;

H. mivel a humán fejlődés továbbra is az EU kül- és fejlesztéspolitikájának egyik kulcsfontosságú területe; mivel az egészségügyi ellátásba, az oktatásba, a táplálkozásba és a szociális védelembe történő beruházások kiemelkedő fontosságúak az ezen alapvető emberi jogokat képező szolgáltatásokhoz való egyetemes hozzáférés biztosítása érdekében;

I. mivel az uniós külső finanszírozási eszközöket a korlátozott források miatt gyakran a végsőkig kihasználták; mivel az eszközt létrehozó rendelet elfogadása óta az olyan események, mint az Ukrajna elleni orosz agresszív háború, amely súlyosbította a globális élelmiszerválságot, világszerte energia-, megélhetési és adósságválságot váltottak ki, gazdasági bizonytalanságot idéztek elő, potenciálisan tovább destabilizálva a tagállamokat és harmadik országokat, és a Covid19-világjárvány olyan mértékben súlyosbította a helyzetet, hogy az eszköz korai félidős értékelésére és a többéves pénzügyi keret (MFF) félidős felülvizsgálatára van szükség;

J. mivel a Covid19-világjárvány tovább növelte a fenntartható fejlődési célok finanszírozásában amúgy is jelentős hiányt, és 700 milliárd

USD-ral csökkentette a forrásokat, miközben jelentős növelésre van szükség ahhoz, hogy pótolni lehessen a fejlődő országokban már a járvány előtt is fennálló hiányt; mivel a tartalék 80%-át már felhasználták, és fontolóra kell venni ennek növelését; mivel az EU jelenlegi politikai és pénzügyi vezetése és erőfeszítései nem elegendőek a fejlesztéspolitikáról szóló európai konszenzus, a fenntartható fejlődési célok és a Párizsi Megállapodás céljainak eléréséhez, valamint az egyéb akut globális kihívások, különösen a súlyosbodó éghajlatváltozás, a Covid19 következményei és az erőszakos konfliktusok kezeléséhez, ami azt jelenti, hogy nemzetközi szintű közös szerepvállalásra van szükség annak biztosításához, hogy az eszköz képes legyen reagálni ezekre a felmerülő kihívásokra;

K. mivel az eszköz keretében megvalósuló projektek végrehajtása még nem értékelhető teljeskörűen, minthogy még korai szakaszban jár; mivel a 2024-ben várható félidős értékelésnek értékelnie kell, hogy az eszköz hozzájárul-e az EU stratégiai prioritásaihoz és hatékonyan előmozdítja-e értékeit a partnerországokban, előmozdítja-e az emberi jogokat, hozzájárul-e a szegénység és az egyenlőtlenségek csökkentéséhez, és előmozdítja-e a harmadik országok fenntartható fejlődését, valamint hogy az eszköz keretében nyújtott finanszírozást a harmadik országok szükségletei és fejlesztési stratégiái alapján osztják-e el;

L. mivel az Európai Számvevőszék 2023-ban megállapította, hogy a források elosztásának módszerét és a hatás nyomon követését hiányosságok jellemzik, és hogy az eszköz széles hatóköre gyengítheti annak hatását, valamint hogy javítani kell a fejlesztési támogatás elosztásának és nyomon követésének módját;

M. mivel az eszközt harmadik országokkal való olyan szorosabb és hatékonyabb partnerségek kialakítására kell felhasználni, amelyek a kölcsönös érdekek, a stratégiai prioritások, a strukturált és hatékony együttműködés és az egyértelmű hosszú távú célok alapján kézzelfogható eredményekhez vezetnek; mivel az EU és Afrika közötti, valamint a szomszédságpolitika hatálya alá tartozó országokkal fennálló kapcsolatok különös stratégiai jelentőséggel bírnak; mivel az eszközt fel kell használni a méltányos zöld átállás biztosítására, a helyi hozzáadott érték előmozdítása és a jelentős károkozás elkerülését célzó elv tiszteletben tartása mellett; mivel kulcsfontosságú mutatóként nyomon kell követni az eszköz hatékonyságát, eredményességét és fejlesztési hatását;

N. mivel az eszköz elfogadása óta megjelent és kiéleződött a geopolitikai verseny; mivel ez új és sürgetőbb megvilágításba helyezi az eszközt; mivel a Global Gateway válasz erre a kihívásra, és célja, hogy életképes és vonzó alternatívát nyújtson a partnerországok számára, amely tartós előnyöket biztosít a helyi közösségek számára; mivel szükség van az uniós fellépések jobb kommunikációjára és láthatóbbá tételére a partnerországokban; mivel annak ellenére,

hogy a Global Gateway az EU geopolitikai célkitűzéseire összpontosít, az eszköz keretében nyújtott hivatalos fejlesztési támogatásnak a partnerországok hosszú távú fenntartható fejlődését kell szolgálnia;

***Általános észrevételek***

1. üdvözli a Bizottságnak a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret felülvizsgálatára irányuló javaslatát, amely további finanszírozást biztosít a 6. fejezet számára, mivel a jelenlegi pénzügyi programozás nem elegendő az alulfinanszírozott eszköz számára, és jobban tükröznie kell az EU geopolitikai törekvéseit és globális kötelezettségvállalásait; tudomásul veszi tudomásul veszi a Bizottság által a 6. fejezetre javasolt kiegészítő forrásokat, amelyekből 9,5 milliárd EUR-t a migráció külső dimenziójára, többek között külső kihívásokra, 3 milliárd EUR-t az eszköz „Új kihívások és prioritások” tartalékára, 2,5 milliárd EUR-t pedig a szolidaritási és sürgősségisegély-tartalékra különítenének el;

2. hangsúlyozza, hogy felül kell vizsgálni az EU külső és fejlesztési politikáit a finanszírozási hiány, az országok közötti és azokon belüli növekvő egyenlőtlenségek, valamint a globális élelmiszer-ellátás bizonytalansága fényében; elismeri a geopolitikai változások hatását, különös tekintettel Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújára, az EU új prioritásaira, a partnerországokkal kialakított, a politikák fejlesztési célú koherenciájának elvével összhangban lévő stratégiai partnerségek fokozott fontosságára, valamint az uniós beruházások sajátos szerepére, amelyeknek tükrözniük kell mind az EU értékeit és érdekeit, mind pedig partnereink érdekeit; hangsúlyozza továbbá, hogy ennek a felülvizsgálatnak fel kell mérnie, hogy teljesülnek-e az eszköznek a szegénység és az egyenlőtlenségek csökkentésére, valamint az emberi jogok előmozdítására és a partnerországok hosszú távú fenntartható fejlődésére irányuló célkitűzései;

3. újólag megerősíti, hogy a folyamatban lévő orosz agressziós háborúval szemben szilárdan támogatja Ukrajnát annak minden dimenziójában, beleértve a humanitárius segítségnyújtást, a helyreállítást, az újjáépítést és a modernizációt; hangsúlyozza azonban, hogy ez a támogatás nem mehet a hivatalos fejlesztési támogatás, más partnerek és harmadik országok rovására, amelyeket hátrányosan érintenek az orosz agressziós háború által kiváltott fejlemények, és amelyek uniós finanszírozását nem szabad csökkenteni; ezért felszólít az eszköz forrásainak alapos értékelésére, amelynek során azt is fel kell mérni, hogy azok elegendőek-e az eszköz az annak létrehozásáról szóló rendeletben meghatározott célkitűzéseinek eléréséhez, hogy az eszköz forrásait ennek megfelelően növeljék, és biztosítsák, hogy azok továbbra is relevánsak legyenek a jelenlegi geopolitikai kihívásokkal összefüggésben, hogy lehetővé tegyék, hogy az EU megbízható

partnernek minősüljön, és ellensúlyozza más globális hatalmak befolyását;

4. üdvözli, hogy az EU külső tevékenységeinek nagy részét egyetlen eszközben konszolidálják, fokozatosan racionalizálva és harmonizálva a számos korábbi eszközt; úgy véli azonban, hogy jóllehet ez az egyszerűsítés növelte a rugalmasságot és a hatékonyságot, nem járt együtt a hatékony elszámoltathatóság és az átláthatóság megfelelő szintjével; e tekintetben hangsúlyozza, hogy az intézkedések csak akkor tekinthetők eredményesnek, ha ez egyértelmű és összehasonlítható nyomonkövetési és értékelési mechanizmusokkal bizonyítható; emlékeztet a Számvevőszék 14/2023. sz. különjelentésének megállapításaira, amelyek rámutattak arra, hogy a mintában szereplő mutatók több mint 20%-a nem rendelkezett kiindulási alapértékkel, vagy nem az nem volt egyértelmű, 24%-a pedig nem rendelkezett céllal, vagy céljai nem voltak egyértelműek, míg a többéves indikatív programokban szereplő adatforrások töredezettek voltak vagy hiányoztak; felhívja a Bizottságot, hogy tegye kötelezővé a Globális Európa Eredménykeret mutatóinak használatát, amelyeknek normának kell lenniük a többéves indikatív programok teljes programozási ciklusa során, nevezetesen a tervezés, a végrehajtás és az eredményekről való beszámolás tekintetében, és hogy növelje jelentősen az uniós küldöttségek kapacitását; hangsúlyozza, hogy az eszköznek hatékony, eredményes, koherens és inkluzív végrehajtást kell biztosítania, amely az „első a szakpolitika” elven nyugszik, és amely összhangban van az EU stratégiai érdekeivel és értékeivel és a partnerországok prioritásaival; ismételten felhívja a Bizottságot, hogy legalább kétévente tegyen közzé egy olyan jelentést a támogatás hatékonyságáról, amely következetesen szabványosított, érthető és összehasonlítható mutatókat tartalmaz a közös tervezésre, a közös végrehajtásra és a közös eredménykeretekre vonatkozóan; felhívja a Bizottságot, hogy nyújtsa be ezt az eredményjelentést a Parlamentnek;

5. mélységes aggodalmát fejezi ki a geopolitikai zavarok eszkalálódása, az autoriter tendenciák és a demokrácia és a jogállamiság alapjai ellen a közelmúltban világszerte elkövetett támadások miatt; kéri, hogy a félidős értékelés során mélyrehatóan értékeljék, hogy az eszköz mennyire alkalmas arra, hogy általa elérhetővé váljanak az EU általános külpolitikai céljai, és különösen a multilateralizmus előmozdításához való hozzájárulásra és a fenntartható fejlődésre, valamint a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelmére, előmozdítására és fejlesztésére irányuló célkitűzés; hangsúlyozza, hogy az EU külső demokráciaügyi fellépésének, amelyet az eszköz keretében hajtanak végre, alkalmazkodnia kell az új geopolitikai valósághoz, amelyet az egymással versengő kormányzási modellek jellemeznek, annak érdekében, hogy jobban meg lehessen előzni a demokrácia visszaesését, és arra jobban lehessen reagálni; felhívja a Bizottságot,

hogy kritikus szemszögből és az információk megfelelő szintű részletezettsége mellett értékelje az eszköznek a programok, kiadási célok és referenciaértékek végrehajtása terén elért eredményeit, tartózkodva felszínes politikai álláspontok megismétlésétől; megerősíti, hogy a Szerződések és a fejlesztési politikáról szóló új európai konszenzus értelmében a fejlesztési együttműködés elsődleges célja a szegénység felszámolása és a fejlődő országok fenntartható gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésének előmozdítása; hangsúlyozza, hogy az „első a szakpolitika” megközelítést az EU stratégiai iránytűjében, a fejlesztéspolitikáról szóló európai konszenzusban, az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjében, a Párizsi Megállapodásban és az addisz-abebai cselekvési programban meghatározott elveknek és célkitűzéseknek kell vezérelniük;

6. kéri különösen az eszköz létrehozásáról szóló rendelet 42. cikke (4) bekezdése és (40) preambulumbekezdése alkalmazásának korrekt és alapos értékelését, amely utóbbi kimondja, hogy a harmadik országokban a demokrácia, az emberi jogok vagy a jogállamiság helyzetének romlása esetén fel lehet függeszteni a támogatást; a rendelet 25. cikkének (5) bekezdésével összhangban előzetes értékeléseket kér a projektek emberi jogokra gyakorolt lehetséges hatásainak és kockázatainak meghatározása érdekében; felszólít az emberi jogok nyomon követésére a harmadik országokban megvalósuló projektek végrehajtása során, különösen a jogsértések magas kockázatával járó projektek esetében; felszólít az olyan projektek felfüggesztésére vagy módosítására, amelyek az emberi jogok harmadik országokban való megsértéséhez járulnak hozzá; felhívja a Bizottságot, hogy proaktív módon ossza meg az emberi jogokkal kapcsolatos értékeléseket a Parlamenttel; hangsúlyozza, hogy az EU-nak elvi szempontból határozottabb megközelítést kell alkalmaznia azon partnerországok tekintetében, amelyek a központi értékek és elvek tekintetében ellentétes irányba tartanak; e tekintetben jó példaként támogatja a költségvetés-támogatás felfüggesztését;

7. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Ukrajnának nyújtott támogatás az eszköz tartalékának mobilizálása, nem pedig a megfelelő költségvetési eszköz révén való finanszírozása a tartalék nagy részét kimerítette, így az eszköz már csak korlátozott mértékben képes reagálni az előre nem látható kihívásokra; üdvözli az Ukrajna-eszköz[1] létrehozására irányuló bizottsági javaslatot, amelynek biztosítania kell Ukrajna fenntartható hosszú távú finanszírozását, ugyanakkor meg kell őriznie az eszköz azon képességét, hogy megbirkózzon a jövőbeli kihívásokkal;

---

1 A Bizottság az Ukrajna-eszköz létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló, 2023. június 20-i javaslata (COM(2023)0338),

8. kéri, hogy a félidős értékelés teremtsen jogi és politikai egyértelműséget Ukrajnának, a Moldovai Köztársaságnak és Grúziának az eszköz szomszédsági fejezetében szereplő kedvezményezettek jegyzékében való felsorolását illetően; megjegyzi, hogy Ukrajna és a Moldovai Köztársaság uniós tagjelölt országok lettek, Grúzia pedig potenciális uniós tagjelölt országnak minősül; ennek fényében hangsúlyozza, hogy Ukrajnát, a Moldovai Köztársaságot és Grúziát ezért a kétoldalú pénzügyi keretösszegek megfelelő költségvetési átcsoportosításával az Előcsatlakozási Támogatási Eszközről (IPA III) szóló rendelet[1] kedvezményezettjeiként kell felsorolni, amely az eszköztől és az európai szomszédságpolitikától elkülönülő egyedi jogalappal és szakpolitikai kerettel rendelkezik, ami csökkentené az eszközre nehezedő nyomást; üdvözli a Bizottság javaslatát egy új és célzott Ukrajnára vonatkozó eszközre vonatkozóan, amely a jövőbeli támogatást a többéves pénzügyi keret 6. fejezetén belüli külön, egységes eszközben egyesítené az azonnali szükségletek kielégítése érdekében, ugyanakkor hangsúlyozza egy hosszú távú eszköz alkalmazásának fontosságát;

9. kéri, hogy az MTE értékelje különösen azt, hogy a finanszírozás milyen mértékben hozott kézzelfogható eredményeket Afrikában, összhangban az eszköz célkitűzéseivel, az EU-Afrika stratégiával, valamint a 2022. évi 6. Afrika-EU csúcstalálkozó eredményeivel és prioritásaival, és vizsgálja meg, hogy szükség van-e a prioritások és célkitűzések felülvizsgálatára; hangsúlyozza, hogy a nyújtott támogatás kézzelfogható eredményeinek egyértelmű mutatók alapján történő elemzése különösen fontos a pénzeszközök felhasználása hatékonyságának megfelelő értékeléséhez; felkéri a Bizottságot, hogy az EU-Afrikai Unió kötelezettségvállalásainak támogatása érdekében jobban használja ki azt a lehetőséget, hogy az eszköz létrehozásáról szóló rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében előírtak szerint a földrajzi keretösszegeket a pánafrikai programok javára kombinálják; hangsúlyozza, hogy az EU-nak az európai egységes piac fejlesztése terén szerzett saját tapasztalataira építve továbbra is aktívan támogatnia kell az új Afrikai Kontinentális Szabadkereskedelmi Térséget, többek között ezen eszköz révén annak érdekében, hogy ösztönözze a fenntartható gazdasági fejlődést, fellendítse a munkahelyteremtést, csökkentse a szegénységet és növelje a közös jólétet Afrikában; hangsúlyozza, hogy támogatni kell az afrikai partnerországokat a kontinens kiaknázatlan megújulóenergia-potenciáljának kihasználásával, és fel kell gyorsítani a 7. fenntartható fejlődési cél Afrikában való előrehaladását, amely nemcsak a gazdasági növekedést, a munkahelyteremtést és a társadalmi fejlődést fogja ösztönözni,

---

[1] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1529 rendelete (2021. szeptember 15.) az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról (HL L 330., 2021.9.20., 1. o.).

hanem jelentősen növelni fogja a megújuló energiaforrások globális arányát is;

10. határozottan megerősíti a szegénység felszámolására, az éghajlatváltozás, az élelmiszer-ellátás bizonytalansága, az egyenlőtlenségek és a megkülönböztetés elleni küzdelemre, valamint a fenntartható emberi fejlődés előmozdítására irányuló, az eszközben meghatározott kötelezettségvállalást; emlékeztet az EU és a tagállamok azon kötelezettségvállalására, hogy 2030-ig a bruttó nemzeti jövedelem 0,7%-ára növelik hivatalos fejlesztési támogatásukat, így az eszköz keretében finanszírozott hivatalos fejlesztési támogatás legalább 20%-át a társadalmi befogadásra és a humán fejlődésre, például az egészségügyre, az oktatásra, a táplálkozásra és a szociális védelemre fordítják, valamint az EU bruttó nemzeti jövedelmének 0,2%-át hivatalos fejlesztési támogatásként a legkevésbé fejlett országoknak juttatják; hangsúlyozza, hogy az EFFA+-nak a fenntartható fejlesztési célok eléréséhez való hozzájárulás eszközeként a beruházások támogatására kell törekednie; hangsúlyozza az emberi biztonság holisztikus megközelítésének mint új irányadó paradigmának a fontosságát; a következő programozási folyamattal összefüggésben felszólít a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó III. uniós cselekvési terv teljes körű végrehajtására, a nemek közötti egyenlőség szempontja és általános érvényesítése iránti határozott elkötelezettséggel, valamint arra, hogy az EU globális egészségügyi stratégiáját és az ifjúsági cselekvési tervet tegyék működőképessé az EU külső fellépéseiben; hangsúlyozza, hogy az EU külső fellépései során fokozni kell az emberi jogok előmozdítására és védelmére irányuló uniós erőfeszítéseket, üdvözölve az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv végrehajtásának félidős felülvizsgálatát; kiemeli annak fontosságát, hogy valamennyi uniós fejlesztési erőfeszítésben képviseljenek határozott korrupcióellenes álláspontot, és támogatja a korrupcióról mint a fejlődés egyik akadályáról szóló, 2023. május 4-i tanácsi következtetéseket;

11. hangsúlyozza, hogy a humán fejlődésbe történő beruházások alapvető fontosságúak az egyenlőtlenségek elleni küzdelem és az oktatás – többek között a szakképzés – szempontjából, és ezeknek a következő programozási folyamat során is egyértelmű prioritást kell élvezniük, mivel lehetővé teszik a fejlődő partnerországok számára, hogy felszabadítsák fiataljaik humántőke-potenciálját, és országukban fellendítsék a humán fejlődést, a gazdasági növekedést és a foglalkoztatást; felhívja a Bizottságot, hogy vezessen be egy olyan gyermekpolitikai mutatót, amely a nemek közötti egyenlőség, az éghajlat, a migráció és a digitalizáció területén már meglévő módszertanra épül, hogy lehetővé tegye az uniós intézmények és partnerek számára a gyermekekkel kapcsolatos beruházások mérését és nyomon követését; hangsúlyozza, hogy az EU gyermekekkel kapcsolatos beruházásainak nyomon követése és ellenőrzése

alapvető fontosságú az EU hozzáadott értékének és hatékonyságának bemutatásához; hangsúlyozza, hogy a Covid19 figyelmeztető jelzésként szolgált az alacsony és közepes jövedelmű országok számára, rámutatva, hogy fel kell gyorsítani az egyetemes, államilag finanszírozott egészségügyi rendszerek kiépítésének irányába tett előrehaladást; kéri, hogy az eszköz programozása részesítse előnyben a támogatásokat és a közszféra előmozdítását az egészségügy területén annak biztosítása érdekében, hogy a fejlesztési támogatás először az emberekhez jusson el; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy továbbra is elegendő költségvetési forrást különítsenek el a szociális eredmények javítására és a rendszerszintű problémák kezelésére;

12. aggodalmát fejezi ki az LMBTIQ±személyek jogainak helyzete miatt világszerte, valamint a fejlődő országokban a nők jogai, a nemek közötti egyenlőség, valamint a szexuális és reproduktív egészség és jogok ellen irányuló általános negatív reakció miatt; felhívja a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy foglalkozzanak e jogok elismerése és védelme terén való visszalépéssel; hangsúlyozza e tekintetben, hogy prioritásként kell kezelni a szexuális és reproduktív egészség és jogok, a nők jogai, a nemek közötti egyenlőség, az LMBTIQ+ közösség és más marginalizált népességcsoportok tiszteletben tartását támogató civil társadalmi szervezetek és közösségek célzott támogatását, beleértve a homoszexualitás dekriminalizálására irányuló megerősített intézkedéseket is; emlékeztet arra, hogy az eszköz keretében végrehajtott új intézkedések legalább 85%-ának elsődleges vagy jelentős célkitűzésként a nemek közötti egyenlőségre kell irányulnia, és ezen intézkedések legalább 5%-ának fő célkitűzésként a nemek közötti egyenlőségre, valamint a nők és lányok jogaira és társadalmi szerepvállalására kell irányulnia;

13. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az eszköz valamennyi kiadási és programozással kapcsolatos célja teljesüljön, és részletes tájékoztatást kér az e tekintetben elért eredményekről; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy jelentős hiányosságok tapasztalhatók az eszköz 30%-os éghajlat-politikai célkitűzésének elérése, a 2026-ra és 2027-re vonatkozó többéves pénzügyi keret szerinti 10%-os biodiverzitási célkitűzéshez való hozzájárulás, valamint annak biztosítása terén, hogy az EU az ENSZ keretében tett globális pénzügyi kötelezettségvállalásai teljesüljenek, különös tekintettel a veszteség- és kárenyhítési alaphoz való hozzájárulásra; emlékeztet arra, hogy az éghajlatváltozás egyre nagyobb nyomást fog gyakorolni az élelmiszertermelésre és az élelmiszerhez való hozzáférésre, különösen a veszélyeztetett régiókban, ami aláássa az élelmezésbiztonságot és a táplálkozást; emlékeztet továbbá arra, hogy a biológiai sokféleség kulcsfontosságú tényező az éghajlatváltozás elleni küzdelemben, és hogy a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások csökkenése alá fogja ásni a haladást a fenntartható fejlődési célok tekintetében értékelt célok mintegy 80%-a tekintetében; részletes tervet kér arról, hogy a

Bizottság hogyan kívánja elérni a kiadási és a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos célokat a többéves pénzügyi keret időszakának végéig;

14. megerősíti az irreguláris migráció és a kényszerű lakóhelyelhagyás kiváltó okainak a kezelésére vonatkozó, az eszközben foglalt kötelezettségvállalást; véleménye szerint – az előre nem látható körülmények sérelme nélkül – tiszteletben kell tartani az eszközben vállalt azon kötelezettséget, hogy az eszköz célkitűzéseinek keretében indikatív jelleggel az eszköz pénzügyi keretösszegének 10%-át a migráció és a kényszerű lakóhelyelhagyás kezelését és irányítását támogató tevékenységekre kell fordítani, és ezt a záradékot nem szabad újra megnyitni; megjegyzi azonban, hogy a 2021-ben lekötött források 14%-a járult hozzá a migrációs célú kiadásokhoz; elvárja, hogy rendszeresen érdemi frissítéseket kapjon az aktuális helyzetről;

15. sajnálja, hogy a gyorsreagálási pillér jelenlegi felhasználása nem járul hozzá láthatóan és hatékonyan az EU érdekeinek a világban történő előmozdításához; kéri ezért, hogy a 2024. évi félidős értékelés során vizsgálják felül az uniós kül- és biztonságpolitikai célkitűzések programhoz kapcsolódó támogatásának visszaállítását;

***A szükséges források biztosítása és a beruházások mozgósítása***

16. hangsúlyozza, hogy a többéves pénzügyi keret 2024. évi félidős értékelése semmilyen körülmények között nem eredményezheti az eszköz forrásainak csökkentését vagy átcsoportosítását a fenntartható fejlődést célzó hosszú távú tematikus és földrajzi programok között; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az eszköz a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret kezdete óta alulfinanszírozott, és hogy földrajzi fókusza fontos tematikus finanszírozási sorok kárára történt, mint például a „Globális kihívások” költségvetési sor „Emberek” prioritási területe, amelyre a Covid19 miatt még nagyobb nyomás nehezedett, ami alig vagy egyáltalán nem hagyott mozgásteret ahhoz, hogy az elkövetkező években teljes mértékben eleget tegyen a többoldalú egészségügyi kezdeményezések támogatására vonatkozó uniós kötelezettségvállalásoknak; hangsúlyozza, hogy a pénzeszközök hiánya veszélyes szakadékot teremt az EU törekvései és az ígéretek teljesítésére való képessége között; emlékeztet arra, hogy az elégtelen finanszírozás káros versenyt fog teremteni a rövid távú igények és a hosszú távú beruházások, valamint az alapvető fejlesztési ágazatok között, ami végső soron gátolni fogja az uniós segélyek eredményességét és a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend megvalósításához való hozzájárulását; hangsúlyozza az eszköz, az EFFA+ és a külső tevékenységi garancia kulcsfontosságú szerepét a vegyes finanszírozás, a beruházások kockázatmentesítése és a garanciák stratégiai keretének biztosításában, valamint a magánszektor forrásainak az uniós költségvetés támogatásával

történő mozgósításában, különösen a fokozódó geopolitikai és gazdasági verseny fényében; hangsúlyozza, hogy a vegyes finanszírozású projekteknek és a fejlődő országokban a magánszektorral kialakított hatékony partnerségeknek a fejlesztési eredmények maximalizálására kell összpontosítaniuk, és összhangban kell lenniük a fenntartható fejlődési célokkal, a Párizsi Megállapodással és a nemzeti fejlesztési prioritásokkal; emlékeztet arra, hogy a magánszektor támogatása nem helyettesíti, hanem kiegészíti a közberuházásokat, különösen a kritikus szolgáltatásokba, például az egészségügybe, az oktatásba és a szociális védelembe, amelyek kulcsfontosságú hosszú távú kilátásokat biztosítanak a szegénységből való kilábaláshoz; kéri, hogy az EFFA+ ne finanszírozzon olyan beruházásokat, amelyek negatív hatással vannak a fenntartható fejlődési célok elérésére, különösen az éghajlatváltozás elleni küzdelem tekintetében; kéri a hosszú távú költségvetés oly módon történő kiigazítását, hogy megvédje az EU pozitív hatását, befolyását és hitelességét a globális színtéren;

17. elismeri az uniós beruházások sajátos szerepét, amelyeknek tükrözniük kell mind az EU, mind a partnerországok stratégiai érdekeit és fejlesztési céljait, valamint az EU értékeit, és hangsúlyozza a költségvetési garanciák fontos szerepét az „első a szakpolitika” elv alapján történő megvalósításukban; kiemeli annak fontosságát, hogy a garanciák ellensúlyozzák a legnagyobb beruházási kockázatot jelentő országok esetében fennálló kockázatot, hogy ezekbe az országokba is megfelelő beruházások irányuljanak; hangsúlyozza, hogy az EU-nak e tekintetben példát kell mutatnia, tekintettel a multilaterális fejlesztési bankok reformjáról folyó vitára;

18. tudomásul veszi az EBB-nek az európai fejlesztésfinanszírozási struktúrában betöltött különleges szerepét, amelyet az EUMSZ 209. cikke és az eszközt létrehozó rendelet 36. cikke határoz meg, és elismeri az EBB képességét arra, hogy az eszköz célkitűzéseihez hozzájáruló további finanszírozást mobilizáljon; üdvözli az EBB Globál létrehozását, amely 2022. január 1-je óta működik, és célja a bank jelenlétének és szakértelmének növelése a fejlődő országokban; megjegyzi, hogy az új fejlesztési ág létrehozása óta az EBB Globál rekord mértékben használta fel az eszköz által biztosított célzott beruházási keretet, és 2022-ben több mint 10 milliárd EUR-t biztosított, különösen Ukrajna és a Global Gateway támogatására; emlékeztet arra, hogy az uniós költségvetés az EBB azon tevékenységének egyedüli garanciavállalója, amely az EU-n kívül nyújt hiteleket az uniós politikák támogatása érdekében; felszólít az uniós költségvetésből az EBB-nek nyújtott garanciák növelésére annak érdekében, hogy az EBB folytathassa a létfontosságú köz- és magánszektorbeli szolgáltatások nyújtására irányuló tevékenységét Ukrajnában, és kiterjeszthesse tevékenységét a globális dél országaiban; felhívja az EBB-t, hogy az EFFA+ által meghatározott céllal és kritériumokkal összhangban használja fel pozícióját a

fenntartható fejlődés érdekében történő beruházások mozgósítására; kiemeli az EBB fontos szerepét abban, hogy a Global Gateway stratégia keretében vállalt 300 milliárd EUR összegű kötelezettségvállalásból a Bizottsággal partnerségben 100 milliárd EUR-t teljesítsen; felhívja az EBB-t, hogy helyezze előtérbe a fenntartható fejlesztési menetrendet; felhívja az EBB-t, hogy a magas társadalmi megtérülésű projektek finanszírozása során vállaljon nagyobb kockázatot; felhívja az EBB-t, hogy továbbra is erősítse helyszíni jelenlétét azáltal, hogy az uniós küldöttségeken belüli helymegosztásra vonatkozó jelenlegi megközelítésére támaszkodik, ugyanakkor használja ki még jobban az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD) és más európai fejlesztésfinanszírozási intézményekkel (DFI-k) fennálló lehetséges szinergiákat; ösztönzi az EBB-t, hogy az uniós küldöttségekkel együttműködve és a fejlesztésfinanszírozási intézményekkel való társfinanszírozás révén továbbra is aktívan vegyen részt az országos szintű tervezés, nyomon követés és értékelés kidolgozásában; szorosabb koordinációra szólít fel a Bizottság, az EKSZ és az uniós küldöttségek között, hogy megkönnyítsék az érintett helyi szereplőkkel folytatott megbeszéléseket és együttműködést a fejlesztéshatékonysági célkitűzéseknek leginkább megfelelő projektek azonosítása érdekében;

19. üdvözli a magánszektor beruházásainak támogatására létrehozott EFFA+ „nyitott architektúráját”, és felhívja a Bizottságot, az EBB-t, az EBRD-t, a tagállamokat és a fejlesztésfinanszírozási intézményeket, hogy teljes mértékben használják ki a külső tevékenységi garancia és a vonatkozó beruházási keretek által biztosított lehetőségeket a fenntartható magánszektorbeli beruházások előmozdítása érdekében; hangsúlyozza, hogy mozgósítani kell a magánszektor finanszírozását, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra, és fokozott erőfeszítésekre szólít fel a beruházások szűk keresztmetszeteinek és akadályainak kezelésére; elismeri továbbá, hogy a magánszektor fontos szerepet játszik az új beruházások, a foglalkoztatás és a fejlesztésfinanszírozás lehetőség szerinti megteremtésében; emlékeztet a Parlament ellenőrzési jogkörére és az EFFA+ végrehajtása átláthatóságának szükségességére;

***Stratégiai megközelítés***

20. üdvözli az „Európa együtt” megközelítést és annak azt a célját, hogy növelje az uniós fejlesztési projektek koherenciáját, hatását és láthatóságát, és több közös fellépést – különösen „Európa együtt” kezdeményezést – szorgalmaz a tagállamokkal; emlékeztet a Számvevőszék azon észrevételére, hogy az egyes tagállamok „Európa együtt” kezdeményezésekhez való hozzájárulásai nem szerepelnek a többéves indikatív programokban, ami bizonytalanságot okoz a tagállamok pénzügyi támogatását illetően, ami hozzájárul ahhoz, hogy az „Európa együtt” mint kollektív kezdeményezés jövője

bizonytalanná váljon; felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy vizsgálják felül a megközelítés hatékonyságát, és tájékoztassák a Parlamentet az eredményeikről; felhívja a Bizottságot, hogy tisztázza az „Európa együtt” megközelítéssel kapcsolatos szerepeket, és javasoljon olyan mechanizmust, amely növeli a kezdeményezések átláthatóságát és demokratikus ellenőrzését; kéri továbbá az EU és a tagállamok együttes fellépését a hatékonyság növelése és az erőforrások maximalizálása érdekében; ösztönzi a tagállamokat, a fejlesztésfinanszírozási intézményeket, az EBB-t és az EBRD-t, hogy vállaljanak aktívabb szerepet az „Európa együtt” kezdeményezésben, pénzügyi kötelezettségvállalásokkal és közös fellépésekkel, amelyeket a Bizottság irányít;

21. üdvözli a Global Gateway stratégiát mint a globális kihívásokra adott összehangolt uniós választ; úgy véli, hogy az új geostratégiai kihívások idején az uniós kül- és biztonságpolitikának és a fejlesztési együttműködés szereplőinek jobban össze kell hangolniuk tevékenységeiket az EU jelenlétének és láthatóságának olyan infrastrukturális beruházások révén történő, világszerte való növelése érdekében, amelyek nemzeti értéket teremtenek a partnerországokban, összhangban a fenntartható fejlesztési célokkal; emlékeztet arra, hogy a Global Gateway olyan stratégiai koncepcióként értelmezendő, amelyben a kül-, a gazdaság- és a fejlesztési politika integrálódik; hangsúlyozza, hogy a fejlődő országokban hatalmas beruházásokra van szükség mind a materiális, mind az immateriális infrastruktúra területén, a digitális, közlekedési és energiahálózatoktól kezdve az egészségügyi, oktatási és élelmezési rendszerekig; sajnálja azonban, hogy az eszköz célkitűzésein és prioritásain belül hiányzik az átláthatóság és a stratégia irányítására és végrehajtására vonatkozó szabályozási keret; hangsúlyozza a megfelelő parlamenti részvétel és ellenőrzés, valamint az üzleti szektorral és a civil társadalmi szervezetekkel való konzultáció szükségességét egy laza irányítási kereten keresztül, amely az összetett geopolitikai környezetben gyorsan fellendítené a beruházásokat és az EU láthatóságát a partnerországokban; felhívja a Bizottságot, hogy aktualizálja a Global Gateway-ről szóló közös közleményt az irányítási keret tisztázása érdekében, beleértve a Parlament ellenőrzési szerepét is, és egyértelműen határozza meg, hogy mi a Global Gateway projekt, és mi különbözteti meg az ilyen projekteket más beruházási projektektől; kéri annak tisztázását, hogy az uniós költségvetési rendelet és a közbeszerzési szabályok hogyan alkalmazandók; kéri, hogy a stratégiát a meglévő és kialakulóban lévő globális kihívások fényében gyorsabban hajtsák végre;

22. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem egyértelmű az új Global Gateway stratégia finanszírozása, és emlékeztet arra, hogy az ilyen új kezdeményezéseket új előirányzatokból és a 6. fejezet felső határának ehhez kapcsolódó felfelé történő módosításával kell finanszírozni; felhívja a Bizottságot, hogy módszeresebben vonja be a civil társadalmi szervezeteket a Global Gateway projektekbe és az

„Európa együtt” kezdeményezésekbe, és fontolja meg a helyi civil társadalmi szervezetek aktív bevonását az egyes országok programozásába;

23. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy hatékonyabban használják ki a szinergiákat és jobban harmonizálják az EBB, az EBRD, valamint más fejlesztésfinanszírozási intézmények és a megcélzott, európai szomszédságpolitikában részt vevő országok finanszírozási kezdeményezéseit, különös hangsúlyt helyezve az uniós tagjelölt országokra;

***Parlament általi ellenőrzés***

24. emlékeztet a Parlament politikai és költségvetési ellenőrzési és konzultációs hatásköreire, és hangsúlyozza a magas szintű geopolitikai párbeszéd szerepét az eszköz végrehajtásához szükséges általános irányvonalak megadásában; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy részletes információk álljanak rendelkezésre a már végrehajtott vagy végrehajtandó költségvetésről; hangsúlyozza, hogy a Parlamentnek teljes körűen és időben hozzá kell férnie a dokumentumokhoz, és képesnek kell lennie arra, hogy nyomon kövesse a projektek hatását és az elért eredményeket azok hatókörének és hatásának jobb értékelése érdekében, ezért teljes körű hozzáféréssel kell rendelkeznie a szabványosított kiindulási és célmutatókhoz, valamint az adatforrásokhoz; felhívja a Bizottságot, hogy biztosítson következetes intézményközi információáramlást, és folyamatosan tájékoztassa a Parlamentet a beruházási projektekről, így a Global Gateway projektekről, és tegye teljes mértékben elérhetővé az eredményirányítási keretet; megismétli, hogy a Parlament álláspontját teljes mértékben figyelembe kell venni; újfent megjegyzi, hogy a Parlament állásfoglalásai az eszköz végrehajtásához szükséges átfogó szakpolitikai keret részét képezik; sürgeti a Bizottságot, hogy a magas szintű geopolitikai párbeszéd előtt jelentősen javítsa a dokumentáció időben történő rendelkezésre bocsátását a Parlament számára, valamint annak módját, ahogyan figyelembe veszi a Parlament ajánlásait, nevezetesen azáltal, hogy minden párbeszédet követően írásbeli eljárást indít, amelyben feltünteti, hogyan fogja nyomon követni az egyes parlamenti ajánlásokat;

25. felhívja a Bizottságot, hogy használja ki a többéves pénzügyi keret felülvizsgálatát az eszköz nómenklatúrájának finomítására azáltal, hogy az több költségvetési tételt foglal magában annak érdekében, hogy a költségvetési hatóság gyakorolhassa ellenőrzési hatáskörét, különösen a szomszédsági költségvetési sorok tekintetében, az átláthatóság megerősítése érdekében, hogy olyan adatközpontú politikát lehessen megvalósítani, amely a célkitűzések tekintetében ellenőrizhető, valamint hogy jobban tükrözze a stratégiai megközelítést és javítsa a hosszú távú programozást; rámutat arra, hogy a pénzügyi eszközök közötti átfedés, például a garanciákkal

összefüggésben, megnehezíti az ellenőrzést; felhívja a Bizottságot, hogy a Parlamenttel folytatott konzultációkat követően egyetlen dokumentumban nyújtson átfogó, egyértelmű és teljes áttekintést a pénzügyi eszközökről, azoknak az egymással és a különböző érintett szereplőkkel való kapcsolatáról, valamint a támogatások és garanciák teljes körű és pontos áttekintéséről, valamint arról, hogy azokat hogyan fedezik; felhívja a Bizottságot, hogy negyedévente tájékoztassa a költségvetési hatóságot, többek között a költségvetési garanciák felhasználásáról és összegéről, valamint a becsült tartalékfeltöltésről és a jövőbeli előrejelzésekről, valamint a kiadások és a programhoz kapcsolódó célok jelenlegi állásáról;

26. hangsúlyozza a programozási folyamat fontosságát, kiemelve, hogy az EKSZ és az uniós küldöttségek döntő szerepet játszanak e tekintetben, valamint a partnerországok és más fejlesztési szereplők megfelelő bevonásának a folyamat során történő biztosításában, többek között a regionális és helyi hatóságokkal való szoros és átlátható konzultáció és a velük való társulás előmozdítása révén, a közös prioritások meghatározása és a partnerországok felelősségvállalásának erősítése érdekében; hangsúlyozza a hatékony szükségletalapú és emberközpontú megközelítés biztosításának fontosságát az EU külső fellépéseiben, és kiemeli, hogy a helyi partnereknek és a civil társadalomnak alapvető szerepet kell játszania a programok kialakításában, végrehajtásában, nyomon követésében és értékelésében; hangsúlyozza a civil társadalmi szervezetek és adott esetben a magánszektor fontosságát az eszköz végrehajtásában, különösen a programozási folyamatban; megerősíti, hogy világszerte fokozni kell a civil társadalom támogatását;

27. sajnálja, hogy a 2021 második felében lebonyolított programozási folyamatot elsietették, ami megakadályozta a Parlament általi megfelelő ellenőrzést; aggodalommal veszi tudomásul a Számvevőszék 14/2023. sz. különjelentésének megállapításait, amelyek szerint a programozási folyamat javítható volna; elvárja, hogy a Bizottság és az EKSZ járjon el a Számvevőszék ajánlása alapján, és vegye figyelembe a levont tanulságokat a következő programozási időszakban; felhívja a Bizottságot, hogy biztosítson kiszámíthatóbb és átláthatóbb programozási folyamatot, dolgozzon ki egységes, összehasonlítható és átlátható módszertant a szomszédos országoknak szánt források elosztására, biztosítsa a nem szomszédos országok esetében a szigorú alkalmazást, és tisztázza az uniós támogatás hatásának értékelésére szolgáló módszertant, valamint gondoskodjon arról, hogy az a változó geopolitikai környezetben releváns legyen;

28. üdvözli a közelmúltban elfogadott makroszintű pénzügyi támogatási eszközöket, amelyet több ország, különösen Ukrajna támogatására fogadtak el az Ukrajna elleni orosz agresszív háború következményeinek kezelésében; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a költségvetési hatóságok nem kaptak tájékoztatást a makroszintű

pénzügyi támogatás kamatköltségei finanszírozásának kezeléséről; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a makroszintű pénzügyi támogatás kamatköltségeinek az eszköz új kihívásokra és prioritásokra vonatkozó tartalékának mobilizálása, nem pedig új előirányzatok révén való, jelenlegi finanszírozása azzal a veszéllyel jár, hogy a fennmaradó időszakra a tartalék nagy részét, ha nem az összeset kimeríti, és így az eszköz nem lesz majd képes reagálni az előre nem látható kihívásokra; hangsúlyozza ezért, hogy fenntartható hosszú távú finanszírozási megoldásokat kell találni, megőrizve ugyanakkor a jövőbeli kihívások kezelésére való képességet;

29. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Bizottság nem minden esetben értesíti a Parlamentet a tartalék felhasználása előtt, és helyteleníti azt a gyakorlatot, hogy úgy küldik ki a leveleket, hogy azok a felhasználás megtörténte után érkeznek meg, ami ténylegesen aláássa a Parlament ellenőrzési jogát, és akadályozza a Bizottságot abban, hogy teljes mértékben figyelembe vegye a Parlamentnek a mobilizálás természetére és célkitűzéseire, valamint a tervezett pénzügyi összegekre vonatkozó észrevételeit; felhívja a Bizottságot, hogy az eszköz létrehozásáról szóló rendelet (71) preambulumbekezdésével összhangban mindig részletesen tájékoztassa a Parlamentet a tartalékalapok mobilizálása előtt, és vegye figyelembe az észrevételeit;

30. sajnálja, hogy a tartalék Bizottság általi alkalmazása nem tartja tiszteletben az eszközt létrehozó rendelet 17. cikkének szellemét, különösen az új jogalkotási kezdeményezések finanszírozása tekintetében; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a 2021–2027-es időszakra az eszköz tartalékában rendelkezésre álló források 80%-át már elkülönítették, így a 2027-ig tartó időszakra csak 1,9 milliárd EUR (21%) maradt; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a tartalék fennmaradó forrásainak 60%-át előre elkülönítették, anélkül, hogy figyelembe vették volna a várható jövőbeli szükségleteket, például a szíriai menekültcsomagot;

31. emlékeztet arra, hogy a Parlament nagyobb mértékű bevonása az eszköz irányításának és végrehajtásának valamennyi szakaszába az egyik feltétele volt annak, hogy elfogadják, hogy a korábbi külső finanszírozási eszközöket összevonják az eszköz keretében (az EU külső finanszírozási eszközeinek végrehajtásáról szóló, 2018. április 18-i parlamenti állásfoglalásban foglaltak szerint: a 2017. évi félidős felülvizsgálat és a 2020 utáni architektúra, valamint az eszközre vonatkozó 2019. évi parlamenti tárgyalási megbízás); emlékeztet arra, hogy az eszköz lehetővé teszi az eszközről és az IPA III-ról szóló rendeletek jogalkotási módosítását, és javasolja a Parlament stratégiai irányításban és ellenőrzésben betöltött szerepének, valamint a Parlament a támogatás felfüggesztésébe és a tartalék felhasználásába való elégtelen bevonásának alapos értékelését, valamint javasolja az eszköz bizottságának rendszeres üléseit, amelyek kiaknázatlan potenciállal rendelkeznek;

32. elvárja, hogy a Parlamentet teljes mértékben bevonják a többéves pénzügyi keret második felére és a 2025–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves indikatív programokra vonatkozó programozásban;

33. úgy véli, hogy az EU által egy adott országban, régióban vagy tematikus területen végzett tevékenységre vonatkozó jelentéstétel jelenlegi szabályai elégtelenek és túlságosan jogi jellegűek; a hasznos adatok aktualizálása tekintetében pragmatikus és gyors javításokat szorgalmaz, és kéri, hogy a végrehajtás legjobb gyakorlataira vonatkozó példákat rugalmasan és időben, szükség esetén megfelelő titoktartási szabályok alkalmazásával juttassák el a Parlamenthez; úgy véli, hogy a nyilvános projektek adatbázisa nem felhasználóbarát, és nem segít frissített információkkal; hangsúlyozza, hogy az uniós beruházási projekteket hatékonyságuk meghatározása és a nem szándékos negatív hatások elkerülése érdekében értékelni kell, nyomon kell követni és azokról be kell számolni;

34. felhívja a Bizottságot, hogy az EBB-vel, az EBRD-vel és más európai fejlesztésfinanszírozási intézményekkel együtt dolgozzon ki szabványosított eljárásokat, beleértve az előzetes és utólagos értékeléseket, valamint a Bizottság eredménykezelési keretrendszerének alkalmazását; sürgeti a Bizottságot, hogy tegye közzé ezt a keretrendszert, és gondoskodjon arról, hogy a saját mutatóikat használó fejlesztésfinanszírozási intézmények határozzák meg e mutatókat egyértelműen, és magyarázzák el azok alkalmazását és a keretrendszerrel való összehasonlíthatóságát; felhívja a Bizottságot, hogy kövesse nyomon valamennyi beruházási projekt környezetvédelmi, társadalmi és irányítási normáit; felhívja a Bizottságot, hogy tegye hozzáférhetővé az EFFA+ eredménykezelési keretét az ellenőrzés megkönnyítése céljából az elszámoltathatóbb fejlesztésfinanszírozás irányába történő előrehaladás érdekében;

***A következő lépések***

35. kéri, hogy a félidős értékelést a lehető legteljesebb mértékben használják fel akár az eszköz, akár felhatalmazáson alapuló jogi aktusai kiemelt területekre vonatkozó aktualizálása, valamint a földrajzi és tematikus többéves indikatív programok érvényességének újraértékelése érdekében, beleértve a nemzetközi jognak, az emberi jogoknak, a jogállamiságnak és a demokráciának való megfelelésre, az uniós külpolitikához való igazodásra, valamint a kapcsolódó felfüggesztési mechanizmus alkalmazására vonatkozó hangsúlyosabb feltételeket, mely utóbbira abban a végső esetben kerül sor, ha az eszköz kedvezményezett országának külpolitikája teljesen eltér az EU külpolitikájától; hangsúlyozza az uniós fellépések, különösen a fejlesztési együttműködési erőfeszítések láthatósága fokozásának fontosságát; ezért kéri, hogy az EKSZ és az uniós küldöttségek rendelkezzenek a stratégiai kommunikációs

képességeik fejlesztéséhez szükséges eszközökkel annak érdekében, hogy jobban el tudják magyarázni az uniós intézkedéseket a döntéshozóknak és a közvéleménynek a harmadik országokban, és felléphessenek a dezinformáció ellen; felszólítja az EU-t, hogy ellenezze az agresszor államoknak és politikáiknak, különösen az Oroszországi Föderációnak az Ukrajna elleni agresszív háborújában nyújtott bármely támogatást;

36. hangsúlyozza, hogy a félidős értékelésnek az eszköz és az IPA III szükséges jogszabályi módosításaival kell együtt járnia, hogy a vonatkozó rendeletek tükrözzék Ukrajna és Moldova új, tagjelölt státuszát, valamint ahhoz egy új felhatalmazáson alapuló jogi aktusnak is kapcsolódnia kell, amely meghatározza az egyes régiókra vonatkozó konkrét célkitűzéseket és kiemelt együttműködési területeket; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a fejlesztésfinanszírozási intézményeken és az EBB-n keresztül olyan finanszírozást biztosítsanak, amely a kritikus nyersanyagokhoz való hozzáférést, valamint a készségekre, az infrastruktúrára és a szabályozási keretre vonatkozó kapcsolódó intézkedéseket célozza meg az EBB környezetvédelmi és szociális normáival összhangban, az EU és partnerei által a megújuló energiáknak a fenntartható fejlődési célok elérése keretében történő fejlesztésére irányuló közös tervezés részeként;

37. úgy véli, hogy az Ukrajna elleni orosz agressziós háború kapcsán felmerült geopolitikai kihívások és a Kínai Népköztársaság növekvő rosszindulatú befolyása és érdekérvényesítése miatt az eszköz költségvetését jelentősen meg kell növelni; kiemeli, hogy a kihívások az egész világra kiterjednek, ami azt jelenti, hogy az EU-nak növelnie kell geopolitikai befolyását, ugyanakkor fenntartva elkötelezettségét értékei és elvei mellett; hangsúlyozza, hogy ezekre a kihívásokra csak akkor lehet kiegyensúlyozottan reagálni, ha az eszköz egyes területeire szánt előirányzatok aránya nem változik; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az EU veszít befolyásából és láthatóságából a Kína és Oroszország által tett alternatív ajánlatok miatt; felhívja az EU-t, hogy reagáljon a partnerországok elvárásaira, és gyorsan teljesítse a velük kötött politikai megállapodásokat, például a Cotonoui Megállapodást követő megállapodást, erősítse meg megbízható szövetségesi státuszát a fejlesztési együttműködésben, és bizonyítsa, hogy a szabályokon alapuló nemzetközi rendszer képes megfelelni a jelenkor kihívásainak;

38. kitart amellett, hogy a Parlament az Európa együtt kezdeményezés része, és ennek megfelelően kell kezelni, ezért gyakoribb, részletesebb és érdemibb tájékoztatást vár az eszköz végrehajtásáról, ideértve az eszközből nyújtott források bevonásával megvalósított EBB-beruházások listáját;

39. megállapítja, hogy a kísérleti projektek és az előkészítő intézkedések olyan új kezdeményezések, amelyek sikerük esetén uniós

finanszírozási programokká válhatnak; hangsúlyozza, hogy ezek lehetőséget kínálnak a Parlament számára olyan programok bevezetésére, amelyek egyébként nem részesültek volna finanszírozásban; kiemeli, hogy az eszköz tágan értelmezve elméletileg valamennyi kezdeményezés jogalapját képezi, így megakadályozza a támogathatóságot és gyakorlatilag ellehetetleníti az Európai Parlament kezdeményezéseit;

°

° °

40. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, az Európai Beruházási Banknak, valamint más releváns európai fejlesztésfinanszírozási intézményeknek.